

Vážení hosté, vážení členové plzeňské organizace VSR.....

Už tradičně se setkáváme ve výroční den významné dějinné události, na kterou nelze zapomenout - obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy. Skončily naděje, vyvolané předchozím reformním vývojem – i když stále totalitního systému. Objektivních i bohužel méně objektivních informací o tzv. pražském jaru, jeho důsledcích a významu je k dispozici obrovské množství, ale nemíním se jimi dnes zabývat.

Pamětní setkání bych raději věnoval morálnímu odkazu specifické skupiny občanů – vojáků z povolání - jejichž život byl událostmi v následujících 20 letech, ale i později - většinou negativně - ovlivněn. Nejenom život jejich, ale i životy jejich rodin a blízkých přátel.

Vojáci z povolání, kteří mají obecně plnit jeden z nezávažnějších čestných úkolů občana – obranu vlasti, byli 21. srpna 1968 během několika málo hodin překvapivě vystaveni přímé konfrontaci s dosud zdánlivě spojeneckými armádami. Nejen oni, ale i většina občanů republiky zcela logicky věřila, že vedoucí osobnosti státu a armády se jednoznačně postaví do čela odporu, nepodlehnu násilí a pokusí se vzniklou situaci řešit. Nemyslím tím beznadějnou vojenskou konfrontaci, ale snahu o sjednocení a zvýraznění odporu. Situace ale byla jiná. Na jedné straně existovala s agresorem spolupracující část nejvyšších funkcionářů státu a ozbrojených složek a na druhé existovala většina občanů, podvedených, ale snažících se víceméně neorganizovaně, ale aktivně odpovědět na vzniklou situaci.

Agresor využil předem připravené zrádné páte kolony a podařilo se mu různými prohlášeními a v armádě rozkazy ke klidu, armádu paralyzovat. Toto zrádné chování dodnes prošlo bez vážnějších důsledků.

Vlastenecky smýšlející občané se s tímto stavem nesmířili. Bylo tomu tak i v armádě, kde existovala nezanedbatelná část velitelského sboru, podporovaná vojáky základní služby. Ta nejen v prvních dnech okupace aktivně odmítala, ale i přímo sabotovala podřízení se okupaci. Řada takových aktivit byla již publikována a zaslouží si uznání. Účinkující vojáci se alespoň tímto způsobem snažili o zachování své cti.

Organizátoři a účastníci tohoto odporu si ale tímto jednáním naprosto vědomě podepsali rozsudek pro dalších 20 let svého života – polovinu svého aktivního věku. Prožili jej v době normalizace, s trvalou perzekucí a diskriminací, ztrátou zaměstnání, přechodem na nekvalifikované zaměstnání, ztrátou životních perspektiv a výrazným omezením občanských a politických práv a svobod.

Revoluce v roce 1989 byla nadějí a důvodem k optimismu. Nezákonně propuštění vojáci očekávali nejen občanskou a vojenskou rehabilitaci, ale i alespoň částečnou nápravu sociální. Malá část využila možnost krátkodobé reaktivace, ostatní se buď snažili o uplatnění v důstojnějších zaměstnáních, nebo v podnikání. Pro mnohé ale nezbylo nic jiného, než závěr života končit bez podstatné změny. Pozitiva nové situace se navíc často neobešly bez zklamání. Reaktivovaní se setkali u útvarů nejen

s “přeškolenými“ politruky a stranickými aparátčíky, ale i s těmi, kteří se přímo podíleli na jejich nezákonném vyhození z armády. V civilu obdobná situace, - bývalí šéfové – stranické nomenklaturní kádry – byli nejen opět šéfové, ale často i majitelé - zaměstnavatelé. V řadě případů si to dokázali vychutnat. Zmaření životních možností a perzekuce se pro mnohé následně podepsala i na výši jejich důchodů.

Již v roce 1989 byla založena (jako součást Občanského fóra) tak zvaná Vojenská obroda, která se později organizačním vývojem změnila na Vojenské sdružení rehabilitovaných s působností ve všech krajích České republiky. Úkolem sdružení byla nejen občanská rehabilitace, které se podařilo dosáhnout zákonem č. 87/ 1991 Sb. ale i hájení dalších, zájmů a práv rehabilitovaných. Předpokládala se i aktivní účast na změnách v armádě, která nadále přežívala v původních kolejích..

Bohužel od počátku snahy o dosažení uvedených cílů a pozitivních změn často narazily na nezáměr samotného MO, případně na snahu přesunout odpovědnost mimo armádu. Polistopadoví ministři obrany, až na čestné výjimky, sice verbálně snahy sdružení podporovali, ale aktivní podporu omezili na jakési elementární srovnání s nároky ostatních vojenských důchodců. Možnost prosazení alespoň elementárního odškodnění, nebo alespoň účinné podpory jsme se nikdy nedočkali. V současné době dožívá méně než desetina rehabilitovaných vojáků z povolání, s průměrným věkem kolem 85 let. I když se vše nepovedlo podle našich představ, mohu ale prohlásit, že jsme rádi, že jsme se dočkali konce totality a vážíme si nabyté svobody.

Velmi si vážíme pochopení a podpory orgánů kraje a města, která nám umožnila poměrně bohatý spolkový život. Důkazem dobrých vztahů je i dnešní účast hostů. Vážíme si i přátelského ovzduší ve spolupráci s dalšími vlasteneckými spolky\ - \zejména se svazem bojovníků za svobodu, Radou seniorů, spolkem PTP, Letci a dalšími. Věřte mně, není tomu tak v jiných regionech.

Děkuji vám za účast a dovolu mně prosím poslat pozdrav obdobnému setkání – v Olomouci. Bohužel jen tato dvě města podobnou akci připravily.

Děkuji Vám za účast, pozornost a pochopení.

21. srpna 2019

Plk. v. v. Ing. Jan Kabát – předseda VSR AČR Plzeň